

der Vereeniging waren bestemd. Thans is ook in het Natuurhistorisch Maandblad van 31 October een artikel hieraan gewijd.

De krantenberichten zijn in zooverre onjuist, dat daarin vermeld wordt, dat ook de collectie Phoriden van Pater H. Schmitz S.J., eveneens van internationale vermaardheid, zou zijn teruggebracht. Dit is niet het geval. Wel bestaat er groote kans, dat ook deze verzameling behouden is en zal terugkeeren. Moge dit spoedig een feit zijn.

Door bevoegde pen zal over eenigen tijd uitvoerig worden bericht omtrent wat men in Limburg noemt „de mierenroof”. Vooruitlopend hierop wil ik in het kort den gang van zaken weergeven:

In Maart 1943 vervoegden zich aan het Natuurhistorisch Museum te Maastricht Prof. Bischoff en O. May, die de beide bovengenoemde collecties opeischten op grond van de bewering, dat zij door Duitse Jezuitenpaters waren bijeengebracht en derhalve Duitsch bezit waren! Dat de beide geestelijken, hun collecties vrijwel geheel in Limburg hadden bijeengebracht en dat dit materiaal derhalve onverbrekkelijk met Limburg was verbonden, werd eenvoudig genegeerd. Bovendien zou men de collecties in Berlijn „veiliger” kunnen bewaren!!

Alle protesten, zelfs van den N.S.B.-burgemeester van Maastricht, mochten niet baten; aan het officieele bevel viel niet te ontkomen en op een kwaden dag werden de collecties weggevoerd. Er was weinig hoop ze ooit terug te zien, vooral toen de bombardementen en de beschietingen, welke Berlijn te verduren kreeg, steeds heviger werden.

Desondanks is de collectie Wasmann onbeschadigd in het hartje van Berlijn teruggevonden en wel in de bunkers onder het Entomologisch Instituut, vlak bij het Rijksdaggebouw. De man, wien de eer toekomt haar daar te hebben opgespoord, is Major John Wendell Bailey, professor in de vergelijkende anatomie aan de universiteit te Richmond Va. (U.S.A.), een verdienstelijk bestrijder van de vlektyphus en thans verbonden aan het 9e Amerikaansche leger. Niet alleen heeft hij de verzameling ontdekt, hij heeft haar tevens onder zijn persoonlijke leiding naar Maastricht teruggebracht en haar aan het Museum overgedragen. De collectie werd hem in Berlijn uitgeleverd door denzelfden Prof. Bischoff, die haar destijds onder zijn bescherming meende te moeten nemen.

Als het Prof. Bailey nu nog gelukt ook de collectie Schmitz te bemachtigen, dan zal hij zich ten volle voor al zijn moeite beloond zien. Nederland heeft wel veel verplichtingen jegens dezen geleerde.

De collectie Wasmann is niet slechts belangrijk om de mieren en termieten, die zij bevat, doch tevens om de uitgebreide verzameling mieren- en termietengasten (insecten van allerlei orden, mijten, enz.), die daarin is opgenomen.

De collectie Phoriden van Pater Schmitz is eveneens uniek, daar slechts zeer enkelen zich met de studie van deze uiterst kleine Diptera bezighouden.

Onderstaande literatuur kan belangstellenden nog meer gedetailleerd inlichten:

[Anon.], The Rape of the Ants. Time, the weekly newsmagazine, 20.XI.1944.

W[aage], [G. H.], De mierenroof. Natuurh. Maandbl. Limburg, XXXIV, No. 1/2, 31.I.1945, p. 3—4.

[Anon.], De collectie Wasmann. Beroemde mieren-verzameling terug. Gazet v. Limburg, 29.IX.1945.

[Anon.], [Mieren-collectie Wasmann teruggekeerd]. Limb. Dagbl. 2.X.1945.

C[remers], [Jos.], De collectie Wasmann repatrieert. Natuurh. Maandbl. Limburg, XXXIV, No. 9/10, 31 Oct. 1945, p. 36, m. foto.

Haarlem, Eindhovenstraat 36, 3 Nov. 1945.

Moderne sport met insecten

door

D. MAC GILLAVRY.

In het boek van Adam Scharrer: Vaterlandslose Gesellen, 1930, Agis-Verlag, Wien-Berlin, vind ik op p. 232 eene opmerking over de paardeluis. De hoofdpersoon van den roman verhaalt daar, hoe eenige Duitse soldaten, tijdens den vorigen wereldoorlog, in Warschau de verveling verdrijven op verschillende manieren. Een van die amusements is het volgende:

„Es ist so schwer, hier Abwechslung zu finden. Man weiss, dass eine Pferde-laus auf eine Menschenlaus losgeht und amüsiert sich bei diesem Ringkampf”.

Is dit antagonisme tusschen beide luissoorten werkelijk een feit? Zoo ja, dan is dat wel een merkwaardig „paardemiddel” tegen de kleerenluis, want deze menschenluis wordt hier bedoeld.

Essad Bey schreef een boek, waarin de lotgevallen der uit Rusland na den oorlog van 1914—'18 uitgeweken Wit-Russen beschreven worden. In hoofdstuk VIII van „Das weisse Russland, Menschen ohne Heimat”, Berlin 1932, Gustav Kiepenheuer Verlag, komen zij aan de beurt, die in Konstantinopel terecht kwamen. Als overal met deze menschen was het bestaansvraagstuk steeds nijpend. Hiervan een voorbeeld (l.c. p. 59—60):

„Auf der Suche nach neuen Verdienstmöglichkeiten erfand z. B. ein würdiger Emigrant einen neuen Sport, der bald in der ganzen Stadt höchst volkstümlich wurde: das Schabenrennen. Es gibt wenige Städte, wo die schwarzen Schaben so verbreitet sind wie in Konstantinopel. Erfinderische Russen sammelten nun besonders kräftige Exemplare dieser Art, steckten sie in eine leere Zigarrenschachtel, bedeckten diese Schachtel mit Glas und veranstalteten Rennen. Zuschauer strömten herbei und zahlten Eintritt. Die neue Mode hatte sich durchgesetzt. Später wurde das Schabenrennen technisch gehoben. Die Kiste bekam innen eine Beleuchtung, am Ziel wurde Futter hingelegt, die besten Schabennenner wurden von erfahrenen Emigranten höher gezüchtet. Endlich wurde für die Besucher ein Totalisator aufgestellt. Daraufhin stieg der Zustrom des begeisterten Publikums ins Unermessliche. Leider wurde diese nützliche Erfindung später von der Polizei verboten. Schaben und Emigranten mussten zu ihrer primitiveren Daseinsform zurückkehren”.

Aan deze uitvindingen op sportgebied is dus wel geen lang bestaan vergund geweest, in tegenstelling met het nog steeds hier en daar in eere gebleven ouderwetsche vlooientheater. Zou de, nu gelukkig ten einde neigende, nieuwe wereldoorlog ons weer nieuwe gezichtspunten voor insectensport opleveren?

Eenige scholieren vonden voor ± 60 jaar races met kroontjespennen uit. De ongewijden wisten niet, dat in de holte der kroontjes lievenheersbeestjes verborgen zaten, die de motorkracht van deze race-pennen uitmaakten. De historie vermeldt niet of deze ingenieuze uitvinding tusschen de schoolmuren is blijven voortleven, evenmin of zij ook naar buiten bekendheid heeft gekregen.

Mij is verder verteld, dat in sommige streken van ons land, waar de mierenleeuw (*Myrmeleon*) veelvuldig voorkomt, wel gevechten tusschen deze larven worden georganiseerd. Het schijnt, dat het eerst eenigen tijd van spanning geeft, alvorens de dieren elkaar grijpen en de strijd wordt beslecht.

Zoo ziet men, dat men zelfs bij deze kleine gedierten de keus heeft tusschen vreedzame wedrennen en gevechten op leven en dood!

17 April 1945, de dag van de officieuse bevrijding van Nunspeet.

Camponotus ligniperda Latr. in huizen

door

D. MAC GILLAVRY

A. C. Oudemans stelde in Entom. Ber. IV, No. 91, 1 Sept. 1916, op pp. 307—308 samen, wat toen over het voorkomen van *Camponotus herculeana ligniperda* Latr. in ons land bekend was. Een dier vangsten werd door een zijner leerlingen, J. M. Unk, gedaan, nl. een koningin in zijn huis in den Imbosch. Het schijnt toen bij dat eene exemplaar gebleven te zijn, dus niet zooals mijn observatie in Bennekom, waar het een nest betrof.

Overigens schreef A. Stärcke mij naar aanleiding van mijn artikel over een huisinvasie door *Camponotus ligniperda* Latr. (98e Zomerverg. N.E.V. 1943 p. LVI—LVIII), en mijn onderstelling, dat de *Camponotus*, die ik in de Ardennen overdag zag rondlopen, misschien de type *herculeanus* L. geweest zou zijn, dat dit toch ook beslist *ligniperda*'s geweest zijn. Dit overdag rondlopen komt dus overeen met wat Voûte op de Hooge Veluwe waarnam. Overigens behoeven de berken, waarop Voûte de dieren zag lopen, nog niet de nestboomen van deze mier geweest te zijn. Zij kunnen heel wel in een naburigen pijnboom genesteld hebben en alleen op de berken voedsel zijn gaan halen.

AANHANGSEL

In het huis te Bennekom, waarin in 1943 de huisinvasie van *Camponotus* plaats